

DESANT.UA / ДЕСАНТ.UA

przeegląd (niezależnych) teatrów ukraińskich

перегляд (незалежних) українських театрів

2-5 ЛИСТОПАДА 2017

Кураторки: Йоанна Віховська (PL), Роза Саркісян (UA)

КУРАТОРСЬКИЙ ТЕКСТ

Термін «десант» походить зі словника війни. Словника, яким все частіше користуємось по обидва боки шенгенського кордону. Військова термінологія найвдаліше описує сьогоднішні страхи і ресентименти. Назва перегляду апелює саме до них, а водночас є викривленою грою з досі живими у Польщі стереотипами на тему України й українців.

Чотириденний «наїзд» українських митців на Варшаву є не лише нагодою переглянути ці стереотипи, але, передусім, нагодою познайомитись із найцікавішими, найбільш гарячими театральними подіями, реалізованими в Україні за останній рік. Всі запрошені проекти (а це не лише вистави, але також аудіотур і performing lecture) виникли поза державними інституціями (частково через вибір, а частково через необхідність). Усі вони виходять за рамки класичного театального продукту, створеного і репродукованого в межах стабільної театальної системи. І всі вони пропонують критичний аналіз важливих для суспільства тем. Повна підназва перегляду: **«перший в Польщі перегляд незалежних, критичних театральних проектів з України».**

Ця розширена дефініція є, звісно, своєрідною узурпацією. Її закономірність ми будемо перевіряти під час показів, а також зустрічей, дискусій і майстер-класів, що є частиною ДЕСАНТУ.UA.

Незалежний театр завжди від чогось залежний: хоча б від економічних умов і політичного контексту. А критичний театр, щоб не втратити правдоподібність, має бути водночас самокритичним.

Запрошені до участі в перегляді творці репрезентують критичну позицію стосовно даної реальності в якій існують, але водночас щодо власної ролі – митця і громадянина, який живе і працює в охопленій війною країні, у сконфліктованому суспільстві. Питають про ефективність мистецької діяльності, демаскують недоліки традиційних сценічних засобів, бунтують проти домінуючої на українських сценах ілюзії, тестують такі способи артикуляції, які не будуть черговим удаваним діалогом з аудиторією, а знаряддям реальної комунікації, що закладає основу суб'єктивності творця і глядача. Важливою темою вистав, які вони створили, є власна позиція, сумніви, особиста відповідальність, куліси їхньої праці.

В театральній системі, що змагається з пострадянською спадщиною, і в країні, де сьогодні домінують великі, патетичні, патріотичні та історичні наративи, - поодинокі висловлювання у першій особі є вагомим жестом емансипації. Відкриття обличчя, свідомо відмова від привілейованої ролі когось, хто зі сцени навчає, втішає, зміцнює ці великі наративи, - це водночас значний вклад у дебати на тему форми культури і обов'язку митця у сучасному суспільстві. Голоси незалежних українських митців, особливо театральних, рідко звучать у цих дебатах. Наш перегляд має на меті заповнити цю прогалину.

Гості перегляду походять з різних регіонів України: від Харкова, Донецька і Сімферополя (Крим) до Києва і Львова. З огляду на глибокі поділи українського суспільства, цей інтеграційний аспект перегляду є для нас надзвичайно важливими. Водночас пам'ятаємо, що інтеграція не полягає в уніфікації. «Єдина Україна» існує лише як корисне гасло, *wishful thinking*. Насправді ж існують різні України, які, однак, - принаймні в сфері мистецтва, – здатні будувати діалог, вести переговори, сперечатися і шукати спільні точки, не відмовляючись від різнорідності. Цей тип непростого діалогу буде присутній під час перегляду.

Для нас також важлива жанрова різнорідність – тому покажемо документальні вистави («Товар» створений відомим *Театром переселенця* і заснований на фронтовому досвіді автора, режисера, актора Альберта Сардаряна), документально-пластично-хореографічні («Осінь на Плутоні» - вистава львівського драматурга і режисера Сашка Брама, створена на підставі бесід із людьми похилого віку, з використанням реалістичних ляльок), а також вистави, базовані на творених разом з акторами текстах, що використовують їхні власні досвіди («ДПЮ» - за участі професійних акторів знаменитого харківського театру *Прекрасні квіти* і колишніх солдат, а також «Мій дід копав. Мій батько копав. А я не буду» - польсько-українська копродукція групи *Дід Company*, що названа в Україні піонерським прикладом нового жанру «треш-панк-пост-театр»). Також вийдемо за межі театральної сцени, показуючи в публічному просторі аудіоперформенс «Майдан. Прогулянка» київської групи *Pis pis*. Інший відомий незалежний колектив з Києва, *Post Play Temp* привезе перформативну лекцію «Я їбав ваш фестиваль або особливості національної джентрифікації», підготовлену спеціально на замовлення кураторок перегляду.

Послухаймо голоси відмінні від наших власних. І переконаймося спільно, що це слухання може перетворитися у справжню розмову. Віримо, що така розмова є важливою не лише для українських митців, але й для всіх нас.

Йоанна Віховська і Роза Саркіян

Роза Саркіян (Харків), театральна режисерка, кураторка театральних проектів. Випускниця кафедри режисури Харківського національного університету мистецтв ім. І. П. Котляревського у Харкові (2012) і кафедри соціології у Національному університеті ім. В. Н. Каразіна у Харкові (2009). Ініціаторка, художня керівниця і режисерка Театру *De Facto* (з 2012). Співпрацівниця і експертка *East European Performing Arts Platform / EEPAP*. У 2016 році була співрежисеркою (разом з Агнешкою Блонською) українсько-польської копродукції в межах проекту «Мапи страху / Мапи ідентичності». З жовтня 2017 – працює як штатна режисерка і кураторка проектів у Першому українському театрі для дітей та юнацтва у

Львові. Фіналістка конкурсу Британської Ради в Україні «Taking the Stage 2017». Лауреатка стипендії *Gaude Polonia* Міністра культури і національної спадщини РП у 2017 році.

Йоанна Віховська (Варшава) – театральна критикиня, кураторка, драматургиня. Випускниця кафедри театрознавства Ягеллонського університету у Кракові. Як драматургиня співпрацювала з Олівером Фрлічем, Войтком Клеммом, Аґнешкою Блонською. Співпрацює з виданням «Dwutygodnik» і театральним журналом «Didaskalia». У жовтні 2014 р. була кураторкою міждисциплінарного проекту «Навіщо вбиватися? Війна, мир, Україна» в *Teatrki Powszechnemu* у Варшаві. У 2012-2016 рр. проводила в Україні театральні та освітні проекти театральної мережі *East European Performing Arts Platform/EEPAP*, серед них: «Десант» і «Мапи страху / Мапи ідентичності».